

8. *Сіротченко Т. А.* Демографічна політика та соціальне сирітство: аналіз та прогноз сучасної ситуації / [Т. А. Сіротченко, О. М. Гетта, А. О. Бобришева, О. А. Топоркова] // Здоровье ребенка. – 2011. – № 3 (30).

9. Соціальна робота: короткий енциклопедичний словник // Соціальна робота : в 5 кн. – К. : ДЦСМ, 2002. – Кн. 4. – 536 с.

10. Соціальне сирітство в Україні: експертна оцінка та аналіз існуючої в Україні системи утримання та виховання дітей, позбавлених батьківського піклування / [Л. С. Волинець, Н. М. Комарова, О. Г. Антонова-Турченко та ін.]. – К. : ДЦСМ, 1998. – 120 с.

11. Соціальний захист у зарубіжних країнах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pilga.in>.

12. Социальная педагогика : курс лекций / под общ. ред. М. А. Галагузовой. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 416 с.

13. *Терновець О. М.* Соціальне сирітство як предмет міждисциплінарного дослідження / О. М. Терновець // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 5 (240). – Ч. I. – С. 61.

14. *Филиппова Л. Н.* Социальное сиротство в современном Российском обществе (социально-философский анализ) : автореф. / Л. Н. Филиппова. – Ростов-н/Д., 2004.

Надійшла до редколегії 02.06.2014 р.

УДК 329.78

П. М. РОССОХАТСЬКИЙ

ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Проаналізовано соціальний портрет молоді, нормативно-правове забезпечення державної молодіжної політики, виховні концепції, основні досягнення та проблеми щодо запровадження сучасної виховної концепції в роботі з молоддю, залучення молоді до процесу реалізації молодіжної політики.

Ключові слова: молодь, реалізація молодіжної політики, модель державної молодіжної політики.

The article analyzes the social portrait of the young, regulatory and legal framework for state youth policy, educational concepts, main achievements and problems of the introduction of modern educational concepts in youth work, youth involvement in the implementation of youth policy.

Key words: youth, public youth policy realizing, model of public youth policy

Питання молоді завжди були актуальними для держави і суспільства. Вона поєднувала в собі освоєний попередніми поколіннями досягнутий рівень розвитку суспільства і держави і виражалася в такому: по-перше, сприйняття життя даного суспільства і функціонування даної держави; по-друге, нові внески молодого покоління в суспільний розвиток і діяльність держави; по-третє, в якій мірі молодь стає чинником розвитку або фактором, що утруднює розвиток суспільства і держави. Початок роботи над розробкою і втіленням нової, цілісної молодіжної політики наприкінці ХХ ст. став можливим як складова всього процесу оновлення українського суспільства завдяки усвідомленню такої істини: молоді як соціальній групі населення, що реально діяла вже на той час, не лише належить майбутнє – від неї багато в чому залежить сьогодення, його реформування та оновлення.

Проблемам реалізації державної молодіжної політики, її соціальному, правовому, управлінському аспекту присвячена значна кількість наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених [2; 3; 4]. Ці дослідження є значним внеском у теорію, методологію та практику реалізації державної молодіжної політики в Україні.

Метою статті є аналіз основних механізмів структури державної молодіжної політики України.

Невід'ємною складовою та важливим механізмом розбудови України як соціальної держави, формування громадянського суспільства виступає державна молодіжна політика, яка в Україні є пріоритетним і специфічним напрямом діяльності держави і здійснюється: в інтересах молодої людини, суспільства, держави; з урахуванням можливостей України, її економічного, соціального, історичного, культурного розвитку і світового досвіду державної підтримки молоді. Це системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України. Українська держава поставила за мету створити такі системні умови, які всебічно й широко сприятимуть розв'язанню всіх проблем молодого покоління.

З огляду на це, під державним управлінням молодіжною політикою розуміємо систематичний і спеціально організований вплив суб'єкта державного управління на об'єкт, у першу чергу молодь, з метою організації ефективного, цілеспрямованого функціонування й розвитку системи роботи з молоддю, відповідно до мети та завдань цієї політики. Сучасна ситуація в державі й суспільстві вимагає негайних заходів, спрямованих на формування стратегії соціально-економічного, політичного й культурного розвитку України, що припускає послідовну реалізацію заходів довгострокового характеру, спрямованих на подальше вдосконалювання держави, підвищення рівня життя

його населення. Це вимагає формування базових умов, які дозволять планомірно підготувати основу для кожного наступного етапу перетворень [4, с. 47].

Досвід останніх десятиліть переконливо доводить, що політичних і економічних успіхів сягають саме ті держави, які приділяють підвищену увагу молоді, що стійкий розвиток демонструють саме ті суспільства, які переглянули систему традиційних поглядів на нові покоління, на систему взаємин між поколіннями і на їх значення для політичного і соціально-економічного розвитку. У Декларації “Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні” (1992 р.), першому документі, який започаткував державну молодіжну політику в Україні, визначено, що це – системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, яка здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах. Усього ж за роки незалежності України прийнято понад 700 законів України та близько 800 підзаконних нормативно-правових актів, які тією чи іншою мірою спрямовані на вирішення молодіжних проблем [5, с. 168]. Молодь не є системою, яка саморозвивається, її життя обумовлена існуючими соціально-економічними і політичними умовами. Молода людина відповідно до цього несе в собі минуле, сьогодення і майбутнє. Особливо гостро проблеми молоді проявляються під час переломів, зміни спрямованості і темпів соціального розвитку, зміни суспільного і державного устрою. За цих умов найбільш гостро виявляються зміни в характері поколінної взаємодії, у змісті внутрішньосімейних, внутрішньогрупових відносин, в суті норм, що регулюють ціннісні орієнтації, життєві плани, поведінку молодих людей. По-новому постають питання виховання, соціалізації, становлення і розвитку молодого покоління. Необхідність особливої державної політики щодо молоді визначається специфікою її положення в суспільстві. Молодь недостатньо розуміти в традиційному сенсі, тільки в якості майбутнього суспільства. Її необхідно оцінювати як органічну частину сучасного суспільства, що несе особливу, незамінну іншими соціальними групами, функцію відповідальності за збереження і розвиток нашої країни, за спадкоємність її історії та культури, життя старших і відтворення наступних поколінь, і в результаті – за виживання народів як культурно-історичних спільнот. Молодь має свої особливі функції в суспільстві, ніякою іншою соціально-демографічною групою не замінюють і не реалізовані. Молодь успадковує досягнутий рівень розвитку суспільства і в силу свого специфічного становища потребує присвоєння собі духовних і матеріальних благ, накопичених у суспільстві у вигляді освіти, житла, культурних, спортивних споруд тощо. Вона відразу сприймає як даність нове, вироблене попередниками в науці, техніці та виробництві, в освіті та культурі, літературі та мистецтві, в усіх сферах життєдіяльності людини. Її життєвий старт знаходиться на більш високому рівні, ніж був у сучасних для неї дорослих і літніх. Разом з тим, молодь тільки вступає в трудове та суспільне життя, вона ще не повністю включена, менш інтегрована в існуючі соціально-економічні, ідейно-політичні, сімейно-побутові процеси. Їй легше сприймати переломні епохи, але саме вони

не дозволяють їй відчутти всю повноту суспільних взаємодій і обмежують її потенціал. Молодь виступає головним суб'єктом освіти сім'ї та демографічних процесів. Це створює можливості для вибору темпу і спрямованості входження молоді до державного та суспільного життя. Саме ця обставина є основою її інноваційної діяльності, її творчого внеску в розвиток суспільства. Умовами формування відповідальності молоді за майбутнє держави є: розширення демократичної участі молоді в розвитку суспільства; викорінення злиднів і значного соціально-економічної нерівності; розширення прав дітей і молодих громадян у політичній та економічній сферах та забезпечення їх представництва на всіх рівнях прийняття рішень, надання підтримки інформаційного забезпечення, більшої наочності та звітності в питаннях управління, а також при прийнятті рішень з економічних і соціальних питань.

Державна молодіжна політика покликана забезпечити: стратегічну спадкоємність поколінь, збереження і розвиток національної культури, виховання в молоді дбайливого ставлення до історичної та культурної спадщини народів України. Державна молодіжна політика в Україні здійснюється з метою: створення правових, соціально-економічних умов вибору молодими громадянами свого життєвого шляху, здійснення висунутих ними програм (проектів) у сфері державної молодіжної політики в Україні, соціального становлення, самореалізації та участі молодих громадян у громадській діяльності; виховання та освіти молоді, захисту її прав і законних інтересів; реалізації суспільно значимих ініціатив, суспільно корисної діяльності молоді, молодіжних, дитячих громадських об'єднань; сприяння соціальному, культурному, духовному і фізичному розвитку молоді; недопущення дискримінації молодих громадян за мотивами віку; створення умов для більш повного включення молоді в соціально-економічне, політичне і культурне життя суспільства, розширення можливостей молоді людини у виборі свого життєвого шляху, досягненні особистого успіху; реалізації інноваційного потенціалу молоді в інтересах суспільного розвитку і розвитку самої молоді.

Цілі державної молодіжної політики реалізуються на всіх рівнях державної влади та управління України через Міністерство молоді і спорту України, в положенні якого констатовано, що воно є “головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у молодіжній сфері”. Аналізуючи дане положення, треба зазначити, що воно виконує такі задачі:

- визначає перспективи та пріоритетні напрями розвитку молодіжної сфери;
- забезпечує нормативно-правове регулювання в молодіжній сфері;
- узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України;
- погоджує проекти законів, інших актів законодавства, які надходять на погодження від інших центральних органів виконавчої влади, готує в межах своїх

повноважень висновки і пропозиції до проектів законів, інших актів законодавства, які подаються на розгляд Кабінету Міністрів України, та проектів законів, внесених на розгляд Верховної Ради України іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи;

- провадить у встановленому порядку міжнародну діяльність у молодіжній сфері;

- вживає заходів щодо популяризації та утвердження здорового способу життя молоді, організації її змістовного дозвілля, проводить інформаційно-просвітницьку роботу з протидії поширенню в молодіжному середовищі соціально небезпечних захворювань;

- надає в установленому порядку державну підтримку молодіжним і дитячим громадським об'єднанням для виконання загальнодержавних програм і заходів стосовно дітей та молоді згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

В Україні впродовж років незалежності було закладено базу державної молодіжної політики, яка, незважаючи на суперечливість оцінок її результатів, усе ж наблизила країну до сучасних надбань світового розвитку. На це й націлена Стратегія державної молодіжної політики до 2020 р. (далі – Стратегія) [4, с. 47]. Стратегія враховує реальні інтереси і потреби молоді і суспільства, необхідність соціалізації, соціальної стратифікації та реального включення молоді в усі соціально-економічні, політичні, духовні та інші процеси з метою забезпечення наступності та спадковості поколінь в українському суспільстві, посилення участі молоді у розбудові демократичної, суверенної України. Стратегія розроблена з урахуванням практичного досвіду роботи центральних та місцевих органів влади та базується на сучасних теоретичних уявленнях про молодіжну політику, на аналізі вітчизняного та міжнародного досвіду.

Таким чином, державна молодіжна політика здійснюється в Україні з урахуванням соціально-економічного розвитку країни та на базі таких принципів:

- принцип участі: суб'єктом розробки і практичної реалізації державної молодіжної політики є перш за все держава, але діяти вона має в тісній співпраці з молодими громадянами, їх організаціями та об'єднаннями, максимально впроваджуючи підхід “молоді-молодим”;

- принцип гарантій: держава надає молоді необхідний мінімум соціальних послуг щодо освіти, професійної підготовки і працевлаштування, фізичного і духовного розвитку;

- принцип соціальної компенсації: забезпечується правовий і соціальний захист саме тих молодих людей, що за станом здоров'я та іншими обставинами не спроможні подбати про себе;

- принцип рівності та доступності: молодь має право на рівний доступ до відповідних і необхідних програм та послуг незалежно від статі, місця проживання, соціального, культурного, економічного чинників.

Тому державна молодіжна політика розглядається як один з провідних чинників вирішення стратегічних завдань у сфері забезпечення конкурентоспроможності України, становлення громадянського суспільства, забезпечення гідних умов життя громадян

Література:

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо молодіжних та дитячих громадських організацій : Закон України // ВВР України. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – № 50. – С. 501.
2. *Калінічева Г. І.* Конституційно-правові засади формування соціальної держави в сучасній Україні / Г. І. Калінічева // Особливості соціальної молодіжної політики в Україні та ФРН на сучасному етапі : наук. зб. – К. : МАУП, 2004. – С. 53.
3. *Карнаух А.* Молодіжна політика: проблеми та перспектива / А. Карнаух // Віче. – 2007. – № 18. – С. 47.
4. *Метьолкіна Н. Б.* Удосконалення механізмів формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні / Н. Б. Метьолкіна : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. “Державна молодіжна політика: регіональний аспект, (Харків, 23-24 квітня 2008 р.). – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2008. – С. 33–36.
5. *Савченко Б. Г.* Орієнтири для формування державної молодіжної політики в Україні / Б. Г. Савченко, Н. Б. Метьолкіна // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Вип. 1 (13). – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2006. – С. 167–174.

Надійшла до редколегії 10.04.2014 р.

УДК 351.711

С. І. СИСОЄВА

**ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ
В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ**

Проаналізовано механізми вдосконалення державної політики розвитку рекреаційного туризму на прикладі Карпатського регіону. Визначено напрями перспективного розвитку системи державного регулювання сфери туризму в Карпатському регіоні, забезпечення населення України якісними умовами відпочинку. У результаті аналізу існуючих природних ресурсів, матеріально-технічної бази і рекреаційної інфраструктури виявлено наявність чинників перспективності і економічної доцільності розвитку рекреаційної сфери Карпатського регіону.

Ключові слова: державна політика, державне регулювання, інноваційний потенціал, модернізація, рекреація, розвиток.